

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4MCdo/6/2012
Identifikačné číslo spisu:	3510200982
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:3510200982.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej BENCONT INVESTMENTS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová č. 2/A, proti povinnej V. C., bývajúcej v A., o vymoženie 1.534,23 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 7 Er 94/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Nové Mesto na Váhom z 28. októbra 2010 č.k. 7 Er 94/2010-14 a uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 31. januára 2011 sp. zn. 6 CoE 23/2010 takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie proti povinnej na vymoženie sumy 1.534,23 EUR s príslušenstvom. Povinnosť povinnej zaplatiť jej vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom z 21. októbra 2009 sp. zn. M1308129 (ďalej len „exekučný titul“) vydaným Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIÁČNÁ, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 7. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Nové Mesto nad Váhom o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „exekučný súd“) uznesením z 28. októbra 2010 č.k. 7 Er 94/2010-14 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že z exekučného titulu vyplynulo, že povinná ním bola zaviazaná na peňažné plnenie z dôvodu nesplatenia úveru poskytnutého jej právnou predchodkyňou oprávnenej (Poštovou bankou, a.s.) na základe zmluvy o úvere. S prihliadnutím na povahu účastníkov a obsah zmluvy dospel k záveru, že išlo o spotrebiteľskú zmluvu a na vec bolo preto potrebné aplikovať Smernicu Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

(ďalej len „smernica“). Vychádzal z názoru, že v exekučnom konaní je exekučný súd povinný už pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ex offio (z úradnej povinnosti) posúdiť povahu zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky), ktorou je založená právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodnúť, a to z hľadiska jej primeranosti (priateľnosti), a teda jej platnosti. Konštatoval, že medzi oprávnenou (resp. jej právnou predchodkyňou) a povinnou bola dohodnutá rozhodcovská doložka umožňujúca riešiť spory z tejto zmluvy výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovská doložka bola súčasťou obchodných podmienok formulárovej zmluvy o úvere bez možnosti povinnej - spotrebiteľky - ovplyvniť jej obsah, a teda nebola dohodnutá individuálne. Výslovil záver, že takáto rozhodcovská doložka bola v neprospech povinnej, preto bola nepriateľná. Povinná totiž mohla byť len odmietnuť zmluvu ako celok, alebo sa podrobiť všetkým podmienkam poskytnutia úveru, to znamená aj rozhodcovskému konaniu (ak vznikne spor), bez možnosti uplatniť svoje právo žalobou na všeobecnom súde. Exekučný titul bol tak vydaný na základe neplatného ustanovenia zmluvy o úvere, a teda bol vydaný v rozpore so zákonom.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oprávnenej uznesením z 31. januára 2011 sp. zn. 6 CoE 23/2010 uznesenie exekučného súdu potvrdil. Uviedol, že uznesenie súdu prvého stupňa bolo vydané na základe správneho právneho posúdenia otázky rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve, ktorú účastníci uzavreli 31. júla 2006 a je v kolerácii s rozhodovaním súdov v analogických prípadoch a nebol zistený žiadny právne významný dôvod na odlišný postup a rozhodnutie v danom prípade pri posudzovaní rozhodcovskej doložky. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s kritériami ustanovenia § 157 ods. 2 v spojení s ustanovením § 167 ods. 2 O.s.p., preto podľa § 219 ods. 2 O.s.p. poukázal v podrobnostiach na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Na základe podnetu oprávnenej podal proti uvedeným uzneseniam exekučného súdu a odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd obe uznesenia zrušil a vec vrátil exekučnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že súdy svojím postupom odňali oprávnenej možnosť konať pred súdom (§ 243f ods. 1 písm. a/ v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že dôkazy nevykonali zákonom predpísaným spôsobom, ako aj tým, že ustálili skutkový stav, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Súdy zároveň v otázke posúdenia platnosti rozhodcovskej doložky vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Odňatie možnosti konať pred súdom podľa generálneho dovolateľa bolo potrebné vidieť v tom, že súd prvého stupňa vykonal dôkaz listinou, a to „obchodnými podmienkami“, na ktoré odkazuje zmluva o úvere. Obchodné podmienky si súd vyžiadal od oprávneného, pričom tieto mu boli zaslané vo forme fotokópie zo spisu rozhodcovského súdu. Tento dôkaz listinou vykonal súd prvého stupňa bez nariadenia pojednávania. Účastníci konania nemali možnosť vyjadriť sa k vykonanému dôkazu. Exekučný súd má pri posúdení žiadosti súdneho exekútora vychádzať z obsahu listín predložených súdnym exekútorom a oprávneným a v určitých situáciách môže zisťovať aj skutkové elementy, ktoré v týchto listinách obsiahnuté nie sú a na zistenie ktorých je potrebné vykonať dokazovanie. Ak taký prípad nastane, exekučný súd je povinný vykonať dokazovanie spôsobom predpokladaným ústavou a zákonom. a procesné pochybenie generálny prokurátor považoval tiež to, že súdy prijali ako skutkový záver konštatovanie, že povinná ani nemohla ovplyvniť obsah rozhodcovskej doložky, pričom pre prijatie takéhoto skutkového záveru nebol vykonaný jediný dôkaz a žiadny z účastníkov sa nevyjadril, či možnosť ovplyvniť obsah tejto doložky bola alebo nebola spotrebiteľovi daná. Generálny prokurátor namietal aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi v otázke samotnej nepriateľnosti rozhodcovskej doložky poukazujúc na to, že podľa § 93b zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o bankách“) v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere v júli 2006 medzi povinnou a Poštovou bankou, povinná nemala povinnosť prijať návrh rozhodcovskej zmluvy, a že o tejto možnosti mala vedieť so zreteľom na nevyvrátiteľnú domnienku o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov, vyplývajúcu z § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Oprávnená, povinná a ani súdny exekútor sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že boli splnené

podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že dovolanie je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie exekučného súdu i uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska z obsahu spisu zrejmé, že medzi právnou predchodkyňou oprávnenej (Poštovou bankou, a.s.) a povinnou bola dňa 31. júla 2006 uzavretá zmluva o úvere, v ktorej povinná okrem iného potvrdila, že sa oboznámila s obchodnými podmienkami, súhlasí s ich obsahom a prijíma návrhy v nich predložené. V článku 9.2 obchodných podmienok pre úver (verzia 2/2006) bolo uvedené, že zmluvné strany sa dohodli, že akékoľvek spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere a obchodných podmienok budú riešené dohodou, a že v prípade nedosiahnutia dohody klient prijíma návrh na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom zriadenom pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIÁČNÁ, a.s., a že miestom rozhodcovského konania je Bratislava.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu dovolací súd považuje za správny právny záver exekučného i odvolacieho súdu o oprávnenosti exekučného súdu skúmať ex offo platnosť rozhodcovskej doložky dohodnutej medzi právnou predchodkyňou oprávnenej a povinným v obchodných podmienkach k zmluve o úvere z 31. júla 2006, majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení platnom v čase jej uzavretia. Tento právny záver možno vyvodíť z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s princípom ochrany práv spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany, vyplývajúcim z právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa.

V zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku exekučný súd je ex offo povinný skúmať, či exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Pri posudzovaní tohto základného predpokladu pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie sa exekučný súd nezaobera vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje. Rozhodnutie postihnuté nedostatkom právomoci orgánu, ktorý ho vydal, tak nie je spôsobilé ani založiť prekážku rei iudicata.

Dovolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku generálneho prokurátora o odňatí možnosti oprávnenej riadne konať pred súdom tým, že súdy svoj skutkový záver o tom, že rozhodcovská doložka nebola dohodnutá individuálne, vyvodili z listiny - obchodných podmienok - bez toho, aby tento dôkaz vykonali na pojednávaní s možnosťou oprávnenej sa k nemu vyjadriť.

V preskúmvanej veci bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie, resp. rozhodnutia, vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov pre udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie. Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmvava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pritom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O.s.p.. V štádiu exekučného konania, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu exekučný

súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O.s.p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) v tejto časti exekučného konania neprichádza do úvahy aj z dôvodu, aby sa tým nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát dozvedieť (ak nie je daná výnimka vyplývajúca zo zákona) až doučením upovedomenia o začatí exekúcie.

Vecnú správnosť dovolaním napadnutých uznesení nebola spôsobilá spochybniť ani námietka o nesprávnom právnom posúdení veci v otázke samotnej neprijateľnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že podľa § 93b zákona o bankách povinná nemala povinnosť prijať návrh rozhodcovskej zmluvy, a že o tejto možnosti mala vedieť. Uvedené ustanovenie nijako nezbavovalo právnu predchodkyňu oprávnenej povinnosti predložiť povinnej návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy takým spôsobom, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že povinnej sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že jej boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ právna predchodkyňa oprávnenej takto nepostupovala, resp. pokiaľ takýto postup nebol oprávnenou doložený listinami pripojenými k návrhu na exekúciu, súdy správne konštatovali neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená.

Oprávnená sa svojej zodpovednosti za uzavretie neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohla zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech povinnej. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj vo svojom uznesení z 19. januára 2013 sp. zn. 6 MCdo 9/2012.

So zreteľom na uvedené dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol.

V konaní o mimoriadnom dovolaní úspešnej povinnej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenej, ktorá podala podnet na podanie mimoriadneho dovolania a ktorá úspech nemala (§ 148a ods. 2 O.s.p.). Dovolací súd jej však náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznal, pretože jej žiadne trovy tohto konania nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.